

**POWIAT
KIELECKI**

**PROGRAM ROZWOJU PIECZY
ZASTĘPCZEJ
WRAZ Z COROCZNYM LIMITEM
RODZIN ZASTĘPCZYCH
ZAWODOWYCH W POWIECIE
KIELECKIM NA LATA 2022-2024**

Kielce 2021

Spis treści

WSTĘP	3
Rozdział I. Diagnoza sytuacji rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki. 7	
1.1. Środowiska rodzinne korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, przejawiające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na podstawie analizy danych z ośrodków pomocy społecznej powiatu kieleckiego.	7
1.2. Środowiska rodzinne objęte nadzorem kuratora sądowego z powodu trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej na podstawie danych Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądach Rejonowych obejmujących terytorium powiatu kieleckiego.	21
1.3. Środowiska rodzinne przejawiające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na podstawie danych statystycznych Komendy Miejskiej Policji w Kielcach.....	23
Rozdział II. Diagnoza pieczy zastępczej.	25
2.1. Diagnoza zastępczych form opieki nad dziećmi na poziomie ogólnopolskim.	25
2.2. Diagnoza pieczy zastępczej na terenie powiatu kieleckiego.	26
2.2.1. Rodzinna piecza zastępcza	26
2.2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	30
2.2.3. Wnioski z diagnozy pieczy zastępczej	32
2.2.4. Analiza projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych w zakresie pieczy zastępczej.....	33
Rozdział III. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2022-2024.	39
Rozdział IV. Cele i kierunki działania programu na lata 2022-2024 wraz z rezultatami realizacji Programu	40
Rozdział V. Finansowanie programu.	51
Rozdział VI. Monitoring i ewaluacja programu.	53

WSTĘP

„Program Rozwoju Pieczy Zastępczej wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w powiecie kieleckim na lata 2022-2024” opracowano zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w myśl którego do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu kieleckiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z organizowania pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano: sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, dane z GUS, sprawozdania i informacje własne PCPR, informacje przygotowane przez jednostki gminne, policję oraz publikacje naukowe i dostępne badania diagnozujące sytuację rodzin zastępczych.

W celu opracowania „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w powiecie kieleckim na lata 2022-2024” Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach Zarządzeniem Nr 8/2021 z dnia 25 marca 2021r. powołał Zespół, w którego skład weszli pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach.

Program składa się z VI rozdziałów. Rozdział I to diagnoza środowisk rodzinnych opracowana na podstawie informacji z jednostek gminnych, Policji oraz organów pomocniczych sądów, tj. zespołów kuratorskiej służby sądowej. Rozdział II to diagnoza funkcjonowania pieczy zastępczej w okresie 2019-2021, opracowana na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, danych z GUS, sprawozdań oraz informacji własnych PCPR. Rozdział III zawiera propozycje rocznych limitów rodzinnych form pieczy zastępczej, natomiast IV to prezentacja celów i realizowanych zadań programu opracowanego na lata 2022-2024 oraz prezentacja założonych rezultatów realizacji programu. Rozdział V prezentuje źródła finansowania pieczy zastępczej, natomiast rozdział VI przedstawia monitoring i ewaluację programu w razie takiej konieczności.

Celem programu jest profilaktyka opieki nad dzieckiem i rodziną niewydolną wychowawczo oraz tworzenie nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie powiatu kieleckiego, jak również organizowanie pomocy dla osób usamodzielnianych poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia. Program jest kontynuacją działań podjętych w dotychczas

obowiązującym „Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w powiecie kieleckim na lata 2019 – 2021”.

Przedstawiony program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie kieleckim oraz jest podstawą do pozyskiwania środków finansowych w ramach ogłaszanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej konkursów ofert dotyczących realizacji rządowych programów w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, jak również do pozyskiwania środków finansowych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W miarę potrzeb zadania programu mogą ulegać zmianom i uzupełnieniom.

„Program Rozwoju Pieczy Zastępczej wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w powiecie kieleckim na lata 2022-2024” będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
3. Ustawę z dnia 17 listopada 1964r. - Kodeks postępowania cywilnego,
4. Ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym,
5. Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Podstawę prawną niniejszego programu stanowią również:

1. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r.,
2. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kieleckim na lata 2017-2022”, stanowiącą załącznik do Uchwały nr XXVI/32/2017 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 26 czerwca 2017r.,
3. „Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+” przyjęta w dniu 29 marca 2021 roku przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego Uchwałą Nr XXX/406/21.

Należy nadmienić, iż obecnie w przygotowaniu jest projekt „Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030”.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należą:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze

- i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
 - 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
 - 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
 - 7) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
 - 8) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa,
 - 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
 - 10) prowadzenie rejestru danych o osobach pełniących funkcje rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka;
 - 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
 - 12) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

- 13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, o których mowa w art. 187a ust. 1;
- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3;
- 2a) finansowanie:
 - a) wydatków związanych z dowozem do rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, a także związanych z odwiezieniem dziecka, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na czas określony, jeżeli sposób i zasady pokrycia kosztów powrotu dziecka nie wynikają z orzeczenia lub informacji sądu lub innego organu państwa obcego,
 - b) średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka oraz świadczeń pieniężnych.
 - c) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne- dotyczących osób, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b i pkt 2a, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zawiera rozwiązania systemowe, które z założenia poprzez intensywną profilaktykę i pracę z rodziną mają za zadanie przyczynić się do poprawy jakości pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez dysfunkcyjne rodziny i w konsekwencji przeciwdziałać umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

W przypadku, kiedy nie jest to możliwe, należy podjąć działania w celu zapewnienia opieki zastępczej dla dzieci. Istotną rolę w wykonywaniu powyższych zadań odgrywa współpraca interdyscyplinarna różnych służb, instytucji i organizacji pozarządowych, gdyż daje szansę na zwiększenie efektywności działań i skuteczne rozwiązywanie problemów związanych z organizacją pieczy zastępczej.

Rozdział I. Diagnoza sytuacji rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki.

- 1.1. Środowiska rodzinne korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, przejawiające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na podstawie analizy danych z ośrodków pomocy społecznej powiatu kieleckiego.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła kompetencje w zakresie pracy z rodziną między samorząd gminny i powiatowy. Obowiązki te jednostki samorządu terytorialnego realizować powinny w szczególności poprzez współpracę z sądem i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem lokalnym.

Wspieranie rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych względem dzieci ma na celu podejmowanie działań przywracających rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Współdziałanie z osobami mającymi trudności w wypełnianiu roli rodzicielskiej prowadzone jest również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Należy jednak zaznaczyć, iż w obu przypadkach rodziny muszą wyrazić zgodę na współpracę z pracownikiem gminy, np. asystentem rodziny. Zgodnie z ustawą o pieczy zastępczej asystent współpracuje z rodziną wyłącznie za jej zgodą i przy jej aktywnym udziale.

Ustawodawca założył również nałożenie obowiązku współpracy zgodnie art. 109 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jednakże NIK już w 2015r. zwrócił uwagę, że zagadnienie to nie jest uregulowane w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zarówno w kwestii podejmowania współpracy w tym trybie, jak i jej prowadzenia. Nie jest ustalone np.: na ile postanowienie sądu implikuje obowiązek dla OPS podjęcia takiej współpracy, czy, a jeśli tak, to kto i kiedy powinien sporządzić wywiad środowiskowy, czy stosowne postanowienie sądu zastępuje wniosek pracownika socjalnego do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie asystenta rodziny, a także w jaki sposób powinny wyglądać relacje asystenta z kuratorem rodzinnym, jeśli taki został rodzinie przydzielony. Należy również zauważyć, że inicjowanie asystentury na podstawie postanowienia sądu nie wpisuje się w jedną z podstawowych zasad asystentury, iż wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem. W konsekwencji asystenci podejmują współpracę z rodzinami, które często tej współpracy nie chcą. Ponadto brak nadal systemowych rozwiązań dotyczących obowiązku współpracy asystentów rodziny z kuratorami sądowymi w obszarze wspólnej

diagnostyki i oddziaływania na rodzinę, zarówno w stosunku do rodzin objętych nadzorem kuratorskim, jak i tych, których dzieci umieszczono w systemie pieczy zastępczej.

Na potrzeby niniejszego Programu, na podstawie danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej, dokonano diagnozy środowiska rodzin zamieszkujących na terenie powiatu kieleckiego pod kątem występowania problemów opiekuńczo-wychowawczych, prawidłowego ich funkcjonowania oraz analizy pracy z rodziną, a tym samym zagrożonych dezintegracją i odebraniem dziecka.

Powiat kielecki położony jest w południowo-centralnej Polsce. Zajmuje powierzchnię 2.247 km². Siedzibą władz powiatu jest Miasto Kielce, które nie jest częścią powiatu, lecz stanowi osobny powiat. W skład powiatu kieleckiego wchodzi dziewiętnaście gmin, w tym: **osiem gmin miejsko-wiejskich**: Bodzentyn, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Łągów, Morawica, Nowa Słupia, Pierzchnica i **jedenaście wiejskich**: Bieliny, Górnio, Łopuszno, Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Piekoszów, Raków, Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk.

Powiat Kielecki zamieszkuje 210.992 osób (stan na 31.12.2020r.) i jako jedyny w województwie świętokrzyskim notuje od kilku lat niewielki, ale systematyczny wzrost liczby ludności. Przyczyniła się do tego głównie emigracja mieszkańców Kielc, którzy chętnie przenoszą się do podkieleckich miejscowości ze względu m.in.: na lepszą jakość życia poza centrum miasta, mniejsze zanieczyszczenie środowiska czy też niższą skalę przestępczości.

W związku z opracowaniem „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w powiecie kieleckim na lata 2022-2024” zwrócono się z prośbą do gmin powiatu kieleckiego o udzielenie informacji na temat realizacji zadań gminy wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Spośród 19 gmin powiatu kieleckiego odpowiedzi uzyskano od 19 przedstawicieli samorządów gminnych, tj. ośrodków pomocy społecznej, które realizują zadania z zakresu wspierania rodziny. Pozyskano informacje dotyczące liczby asystentów rodziny zatrudnionych w latach 2019-2021 w gminach, liczby rodzin objętych wsparciem z wyszczególnieniem przyczyn udzielonej pomocy oraz informacje o liczbie monitorowanych spraw dotyczących sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Jedną z głównych przyczyn korzystania z pomocy asystentów rodzin jest problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak:

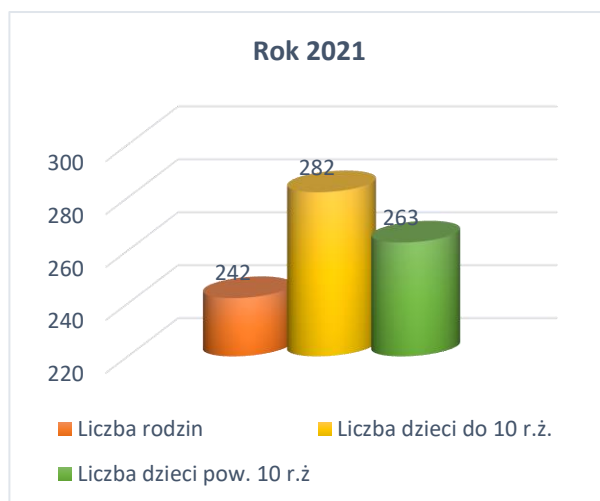
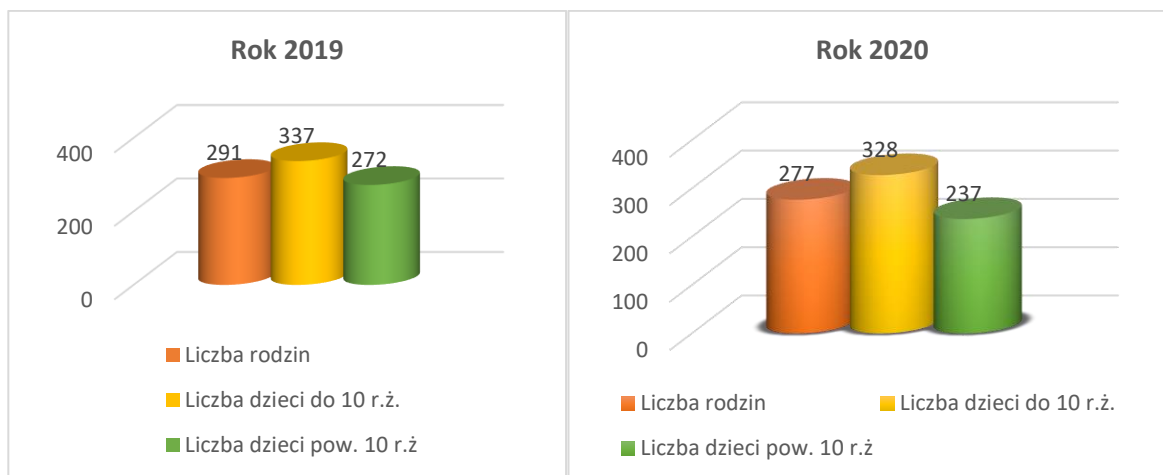
- zaburzenie struktury rodziny, tj. związki nieformalne, rodziny niepełne, rodziny patchworkowe,
- zaburzenie systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych np. bezrobocie, odejście lub zgon współmałżonka,
- nadużywanie alkoholu,
- przemoc domowa,

- niepełnosprawność rodziców lub jednego rodzica wynikająca z upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej,
- łamanie przez dzieci i młodzież panujących norm, obyczajów, wartości,
- problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz trudnościami adaptacyjnymi.

Tabela 1. Rodziny wraz z małoletnimi dziećmi objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2021

Lp.	GMINA	ROK 2019			ROK 2020			ROK 2021 (do dnia 31.05.2021r)		
		Liczba rodzin	Liczba dzieci do 10 r.ż.	Liczba dzieci pow. 10 r.ż.	Liczba rodzin	Liczba dzieci do 10 r.ż.	Liczba dzieci pow. 10 r.ż.	Liczba rodzin	Liczba dzieci do 10 r.ż.	Liczba dzieci pow. 10 r.ż.
1.	BIELINY	5	11	5	5	9	5	5	10	8
2.	BODZENTYN	12	10	8	14	11	10	13	15	12
3.	CHEĆCINY	17	12	20	12	13	12	9	12	7
4.	CHMIELNIK	13	7	18	14	7	19	14	7	19
5.	DALESZYCE	16	18	11	17	19	17	17	17	19
6.	GÓRNO	14	24	10	13	17	13	12	11	17
7.	ŁAGÓW	6	6	6	10	9	7	8	8	10
8.	ŁOPUSZNO	11	11	17	16	18	5	15	11	17
9.	MASŁÓW	12	15	14	13	18	15	15	19	16
10.	MIEDZIANA GÓRA	9	10	5	7	10	2	7	8	3
11.	MORAWICA	34	47	26	29	41	20	24	36	16
12.	MNIÓW	14	12	13	16	13	13	12	12	13
13.	NOWA SŁUPIA	21	31	23	20	30	19	17	25	25
14.	PIEKOSZÓW	37	39	24	33	30	24	23	24	22
15.	PIERZCHNICA	13	11	22	10	9	15	10	9	12
16.	RAKÓW	10	16	6	9	11	9	10	12	10
17.	NOWINY	16	30	18	17	21	19	12	18	17
18.	STRAWCZYN	3	6	2	5	19	0	4	11	6
19.	ZAGNAŃSK	28	21	24	17	23	13	15	17	14
20.	RAZEM	291	337	272	277	328	237	242	282	263

Wykres 1. Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny w powiecie kieleckim w latach 2019-2021.

Z zestawienia wynika, że ogółem liczba rodzin, mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, od trzech lat ulega zmniejszeniu, co więcej również w stosunku do lat 2016-2018 jest mniejsza. Można również zauważyć spadek liczby dzieci w tych rodzinach w wieku od 0 do 10 roku życia, jednakże wzrosła liczba dzieci od 11 do 18 roku życia, co może wiązać się z tym, że w tym okresie dzieci przeszły z jednej kategorii wiekowej do drugiej. Najwięcej rodzin z trudnościami zamieszkuje gminy: Piekoszów, Morawica, Zagnańsk, Nowa Słupia, najmniej: Strawczyn, Bieliny, Łagów, Miedziana Góra. W ciągu ostatnich sześciu lat liczba rodzin i dzieci przejawiających problemy w opiece nad dziećmi uległa jednak zmianom. W zdecydowanej większości gmin w porównaniu z rokiem 2016 zaznacza się spadek zarówno liczby dzieci, jak i rodzin potrzebujących wsparcia ze względu na trudności w wypełnianiu roli rodzica, co może wynikać z ograniczeń w czasie pandemii COVID-19 lub też świadczyć o poprawie ich funkcjonowania dzięki różnym formom

wsparcia oferowanym przez jednostki gminne oraz organizacje pozarządowe działające na terenie gmin.

Dużą rolę w wspieraniu rodzin oraz udzielaniu pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z opieką nad dziećmi odgrywają asystenci rodzin i pracownicy socjalni. Poniższa tabela przedstawia liczbę pracowników zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej wspierających rodziny z trudnościami w opiece nad dziećmi.

Tabela 2. Liczba pracowników OPS, odpowiedzialna za pracę z rodziną, w latach 2019-2021

GMINA	ROK 2019		ROK 2020		ROK 2021 (do 31.05.2021)	
	Liczba asystentów w rodziny	Liczba pracowników socjalnych	Liczba asystentów rodziny	Liczba pracowników socjalnych	Liczba asystentów rodziny	Liczba pracowników socjalnych
BIELINY	2	4	1	4	1	4
BODZENTYN	1	6	1	6	1	6
CHECINY	1	7	1	7	1	7
CHMIELNIK	1	7	1	7	1	7
DALESZYCE	4	10	4	9	4	9
GÓRNO	1	7	1	7	1	7
ŁAGÓW	1	4	1	4	1	4
ŁOPUSZNO	1	6	1	6	1	6
MASŁÓW	1	6	1	6	1	6
MIEDZIANA GÓRA	1	5	1	5	1	5
MORAWICA	2	7	2	7	2	7
MNIÓW	1	5	1	5	1	5
NOWA SŁUPIA	2	6	2	6	2	6
PIEKOSZÓW	3	7	2	7	2	7
PIERZCHNICA	1	3	1	3	1	3
RAKÓW	1	3	1	3	1	3
NOWINY	1	4	1	4	1	6
STRAWCZYN	1	6	1	6	1	6
ZAGNAŃSK	2	6	1	8	1	9
RAZEM	28	109	25	111	25	113

Z danych w tabeli wynika, że w związku z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w latach 2019-2021 wszystkie gminy powiatu kieleckiego posiadały przynajmniej jedną osobę zatrudnioną jako asystent rodziny, co z kolei wskazuje na pozytywną tendencję w realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, choć nadal liczba pracowników socjalnych przeważa 4-krotnie liczbę asystentów rodziny. Należy podkreślić, iż zatrudnienie asystentów rodzin w gminach było możliwe głównie dzięki środkom finansowym z rządowych programów osłonowych, które zakończyły się w roku 2020. Tymczasem w ciągu ostatnich dwóch lat liczba asystentów rodziny nieznacznie zmalała, tj. z 28 w roku 2019 do 25 w roku 2021.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina zapewnia wsparcie rodzinie, które polegać powinno m.in. na podejmowaniu działań poprzez instytucje i podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny. Ośrodki pomocy społecznej coraz częściej

zatrudniają specjalistów do pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu swojej funkcji, chociaż nadal ich liczba nie jest wystarczająca.

**Tabela 3. Specjaliści zatrudnieni w ośrodkach pomocy społecznej
oraz w gminach w latach 2019-2021**

GMINA		Liczba specjalistów									
Lata 2019-2021	Psycholog	Psychoterapeuta	Psychiatra	Interwent kryzysowy	Pedagog	Logopeda	Mediator	Pomoc prawna/ Radca prawny	Rehabilitant	Terapeuta/specjalista ds. uzależnień	Fizjoterapeuta
BIELINY	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-
BODZENTYN	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
CHĘCINY	1 2-2020	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
CHMIELNIK	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
DALESZYCE	1	1	-	-	-	-	-	2	-	1	-
GÓRNO	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
ŁAGÓW	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-
ŁOPUSZNO	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	1
MASŁÓW	1			1	1	1				1	1-2021
MIEDZIANA GÓRA	-	-	-		5	4	-	1	-	1	2
MORAWICA	1-2020 1-2021	-	-	-	1-2019 1-2020 1-2021	1-2019 1-2020 1-2021	1-2019 1-2021	1-2021	-	1-2019 1-2020 1-2021	-
MNIÓW	1	-	-		1	1	1	1	-	-	-
NOWA SŁUPIA	1	-	-		-	-	-	1	-	1	-
NOWINY	3-2019 3-2020 2-2021	1-2019	-	-	1-2019 1-2020 1-2021	3-2019 2-2020 2-2021	-	2-2019 2-2020 2-2021	1-2019	1-2019 1-2020 1-2021	1-2019 1-2020
PIEKOSZÓW	1-2020 1-2021	-	-	-	5-2019 5-2020 4-2021	1-2021	-	1-2019 1-2020 1-2021	-	-	-
PIERZCHNICA	1	-	-		1	1	-	1	-	1	1
RAKÓW	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
STRAWCZYN	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-

ZAGNAŃSK	1-2019	-	-	-	-	-	-	1-2021	-	1-2019	-
	1-2020									1-2020	
	1-2021									1-2021	

Z tabeli wynika, że najwięcej specjalistów w zakresie pracy z rodziną zatrudnionych jest w gminie Nowiny, Morawica, Pierzchnica, Mniów, Miedziana Góra, Łopuszno. Należy podkreślić, iż specjaliści ci są zatrudniani w Urzędzie Gminy, GOPS-ach i MGOPS-ach, jak również w ramach projektów unijnych lub też w ramach działających Punktów Konsultacyjnych, co jest wynikiem braku wystarczających środków w budżecie gminy na samodzielne zatrudnienie optymalnej ilości specjalistów.

Problemami, wskazywanymi przez gminy powiatu kieleckiego, które najczęściej występują w rodzinach z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, są:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- uzależnienia,
- bezrobocie,
- przemoc,
- niepełnosprawność rodziców lub jednego rodzica, wynikająca z upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej,
- problemy szkolne,
- brak umiejętności gospodarowania czasem wolnym,
- brak umiejętności gospodarowania budżetem.

Zakładane rezultaty pracy z rodziną obejmowały: zapobieganie jej rozkładowi i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej z powodów socjalno-bytowych, wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną i pedagogizację, podniesienie umiejętności rodzicielskich oraz poprawa zdolności wychowawczych rodziców, zmiana postaw i zachowań w rodzinach zagrożonych negatywnymi zachowaniami społecznymi, wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi oraz przyjmowanie pozytywnej postawy społecznej i obywatelskiej przez dzieci i młodzież. Z doświadczeń asystentów rodziny wynika, że wśród rodzin objętych wsparciem znajdują się dwa rodzaje rodzin, tj. takie, które twierdzą, iż nie mają trudności i nie wykazują chęci uzyskania pomocy oraz drugi typ, który ma świadomość swoich braków i ograniczeń. W przypadku pierwszej grupy nie ma możliwości współpracy, ponieważ rodziny nie uświadamiając sobie problemu, nie wykazują potrzeby zmiany. W drugiej zaś grupie są osoby, które uświadamiając sobie istnienie trudności, trwają w przekonaniu, że jego rozwiązanie zależy od osób trzecich, specjalistów, ponieważ oni nie mają takich umiejętności i możliwości. Zatem w drugim przypadku, choć praca z rodziną pozornie jest wdrożona, brak jest wymiernych i długotrwałych efektów. Priorytetem wspierania rodziny jest stworzenie jej odpowiednich warunków rozwoju

przy wykorzystaniu jej własnych możliwości i zasobów, a nie wyręczanie w pełnieniu podstawowych funkcji.

Działania podejmowane przez asystentów na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin zagrożonych kryzysem obejmują:

- pedagogizację, psychoedukację i pracę socjalną z rodziną zagrożoną,
- konsultacje i poradnictwo specjalistyczne,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, sądowych, komorniczych,
- motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, aktywnego poszukiwania pracy,
- motywowanie do podjęcia leczenia celem minimalizowania uzależnienia i współuzależnienia,
- motywowanie do podjęcia terapii dla osób doświadczających przemocy lub dla osób stosujących przemoc,
- pomoc rzeczową oraz wsparcie w trudnych sytuacjach.

Asystent w swoich działaniach opiera się na współpracy z placówkami oświatowymi, w tym szkołami, świetlicami, kuratorami sądowymi, ośrodkami zdrowia, funkcjonariuszami policji etc. W gminach działają też Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy, w ramach których powoływane są grupy robocze w celu omówienia i podjęcia działań w rodzinach dotkniętych przemocą.

Rodziny wymagające wsparcia to głównie rodziny niepełne, w których występuje bezrobocie, uzależnienia, długotrwała choroba, jak również rodziny, w których nieprawidłowości w zaspokajaniu potrzeb małoletnich dzieci występują wielopokoleniowo. Praca asystentów ukierunkowana jest na działania profilaktyczne z rodziną oraz dążenie do utrzymania dziecka w rodzinie biologicznej i wspieranie ich członków w przywracaniu zdolności do właściwego wypełniania zadań. Podejmowanie współpracy z klientami jest więc zadaniem trudnym i wymaga nie tylko wysokich umiejętności społecznych, ale również wysokich kompetencji osobowościowych.

Po zakończeniu pracy asystenta z rodziną w większości gmin monitorowana jest sytuacja rodziny przez kolejnych kilka miesięcy.

W gminie Łągów ustalono np. iż raz w miesiącu asystent odwiedza rodzinę, a po każdym spotkaniu sporządzane jest sprawozdanie. Ma to na celu podjęcie szybkich działań w przypadku wystąpienia jakichkolwiek trudności. Z drugiej strony rodziny mają poczucie otoczenia opieką i wsparciem oraz poczucie ważności. W gminie Chęciny monitorowanie rodzin, które zakończyły współpracę z asystentem rodziny, jest podejmowane w własnej inicjatywy przez pracowników socjalnych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny mogą otrzymać wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, placówek wsparcia dziennego czy rodzin wspierających, zatem praca z rodziną może być prowadzona w różnorodnych formach. Na poniższym wykresie zamieszczono dane ze wszystkich gmin powiatu kieleckiego w zakresie działań realizowanych na rzecz rodziny.

Wykres 2: Zadania realizowane przez ośrodki pomocy społecznej określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Legenda:

RODZAJ ZADANIA:

- A. Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne
- B. Terapia i mediacja
- C. Usługi dla rodzin, w tym opiekuńcze i specjalistyczne
- D. Pomoc prawna
- E. Grupy wsparcia lub grupy samopomocy
- F. Przydzielenie asystenta rodziny
- G. Pomoc w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy zarobkowej
- H. Zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci
- I. Działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci rodzin
- J. Monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną
- K. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego.
- L. Rodziny wspierające

Dane z wykresu 2. wskazują, że większość gmin nie realizuje w całości założeń ustawy, co spowodowane jest głównie brakiem odpowiednich środków finansowych, jak również w okresie od 03.2019 do 06.2020 czasem wdrożonych obostrzeń na okoliczność pandemii wywołanej zakaźną chorobą COVID-19. W 100% gminy zrealizowały obowiązek asystentury rodzin dysfunkcyjnych. W 93% natomiast, co daje 12% ogólnej liczby wykonanych zadań, zostało zrealizowane zadanie monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną. Należy zaznaczyć, iż zadanie to jest różnie realizowane przez poszczególne gminy. W większości polega ono na wglądzie w sytuację rodziny do 3 miesięcy po zakończeniu współpracy. Wyjątkiem jest gmina Raków, gdzie monitoring trwa pół roku. W gminie Chęciny monitorowanie rodzin, które zakończyły współpracę z asystentem rodziny, jest prowadzone z własnej inicjatywy przez pracowników socjalnych, a w gminie Bieliny sytuacja rodziny jest monitorowana przez pracowników socjalnych we współpracy z policją i szkołami. W 89 %, tj. 11% ogólnej liczby wszystkich zadań, zostało zrealizowane zadanie dotyczące przyznania usług dla rodzin, w tym opiekuńczych i specjalistycznych oraz pomocy prawnej, natomiast w 88% poradnictwo i konsultacje specjalistyczne, przy czym realizacja tego zadania była wspomagana przez specjalistów zatrudnionych w PCPR Kielce, pracowników szkół, powiatowych poradni psychologiczno-pedagogicznych, stowarzyszeń oraz fundacji, jak również Policji i Punktów Konsultacyjnych.

Zadanie dotyczące organizowania zajęć psychoedukacyjnych dla dzieci zostało zrealizowane w 39%, ponieważ większość gmin realizowała zadania edukacyjne i integracyjne, jak np. pomoc w nauce i korepetycje w świetlicach integracyjno-wspierających, objazdowe wakacje, ferie zimowe, Dzień Dziecka, spotkania świąteczne etc. W gminie Daleszyce w 2020r. pracownicy Świetlicy Integracyjno-Wspierającej „Promyczek” wraz z podopiecznymi wzięli udział w balu karnawałowym, który rozpoczął ferie zimowe 2020, w obchodach Dnia Babci i Dziadka, w dwóch wyjazdach do Muzeum Zabawek i Zabawy oraz do Manufaktury Słodczy w Kielcach. Ponadto dzieci brały udział w zajęciach technicznych, w grach i zabawach świetlicowych, w zajęciach kulinarnych, w konkursach plastycznych oraz w projekcjach filmów dla dzieci. W związku z tym można mówić o częściowym zrealizowaniu zadania, ponieważ we wszystkich tych zajęciach mieścił się komponent psychoedukacji. Na uwagę zasługuje gmina Górno, gdzie zadanie psychoedukacji było realizowane w placówkach oświatowych w ramach szkolnych programów profilaktycznych, jak np. „Cukierki”, czy „Nawigacja w kryzysie”.

W najmniejszym stopniu, bo tylko w 3%, tj. 0% ogólnej liczby zadań, zostało zrealizowane zadanie tworzenia rodzin wspierających. Jedynie przez dwa lata, tj. w roku 2019 i 2020, rodzina taka funkcjonowała w gminie Łopuszno. Obecnie żadna z gmin nie posiada rodziny wspierającej. Powodem braku realizacji tego zadania, oprócz czasu pandemii, jest również sama ustawowa forma rodziny wspierającej, która nie wykonuje swoich działań zawodowo i nie otrzymuje wynagrodzenia, a jedynie zwrot kosztów związanych z udzielaniem pomocy. W związku z tym, przy obecnym wzroście kosztów utrzymania, trudno jest pozyskać osoby chętne do bezpłatnej,

aktywnej pomocy w przezwyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających. Należy również podkreślić, iż rodzina wspierająca współpracuje z rodziną dysfunkcyjną, pomagając jej w kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych i rodzinnych. Współpraca między rodzinami odbywa się za obopólną zgodą, przy wsparciu asystenta rodziny oraz w oparciu o plan pracy z rodziną. W związku z rolą, jaką ma pełnić rodzina wspierająca, może stanowić wartościową formę pomocy dla rodzin niewydolnych wychowawczo, choć z drugiej strony jej działanie, w przypadku braku rezultatów, może być odebrane jako zagrażające i szkodliwe.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z gminnych ośrodków pomocy społecznej najwięcej form pomocy, bo aż 10, oferują gminy Górno, Łopuszno, Łagów i Piekoszów. 9 form pomocy ma w swej ofercie gmina Miedziana Góra oraz Pierzchnica, a 8 gmina Bieliny, Daleszyce, Mniów, Nowa Słupia oraz Strawczyn. Najmniej, bo tylko 5 form pomocy, proponuje gmina Bodzentyn, a o jedną więcej, tj. 6, gmina Chęciny, Chmielnik i Morawica. 7 form pomocy mają w swojej ofercie pozostałe gminy, tj. Zagnańsk, Nowiny i Raków.

Zgodnie z informacjami pozyskanymi z gmin same formy pomocy wykazują duże różnice w zakresie wykonania, jak np. zadanie terapii i mediacji jest realizowane głównie jako terapia uzależnienia od alkoholu. Jedynie w gminie Mniów został w latach 2019-2021 zatrudniony mediator, natomiast w gminie Daleszyce pracownicy socjalni, przeszkoleni w zakresie mediacji, prowadzili je w Ośrodku Mediacji w Daleszycach. W 2019 roku odbyło się tam 18 mediacji, w 2020: 5, a w 2021 tylko 1, przy czym do udziału w mediacjach zgłaszały się małżeństwa, a także osoby dorosłe, które nie potrafiły się porozumieć. Spadek liczby mediacji wiąże się z okresem zagrożenia epidemiologicznego spowodowanego rozprzestrzenianiem się koronawirusa.

Należy podkreślić, iż 13 gmin wskazało współpracę z PCPR Kielce w ramach projektu „Centrum Usług – współpraca na rzecz społeczności lokalnej” jako formę realizacji zadań ustawowych, zazwyczaj w zakresie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii, pomocy prawnej, grup wsparcia lub też zajęć psychoedukacyjnych dla dzieci, zajęć terapeutycznych z klockami moovie, korepetycjach, półkoloniach z robotyką, jak również działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci rodzin.

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. W celu efektywnej realizacji zadań, w ramach współpracy interdyscyplinarnej, przy opracowaniu powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej należy uwzględnić założenia i zadania do realizacji podejmowane przez gminy.

Tabela 4. Gminne programy wsparcia rodziny

GMINA	TAK	NIE
BIELINY	Na lata 2019-2021	-
BODZENTYN	Na lata 2019-2021	-
CHECZYNY	Na lata 2019-2021	-
CHMIELNIK	Na lata 2020-2022	-
DALESZYCE	Na lata 2019-2021	-
GÓRNO	Na lata 2019-2021	-
ŁAGÓW	Na lata 2021-2023	-
ŁOPUSZNO	Na lata 2020-2022	-
MASŁÓW	Na lata 2021-2023	-
MIEDZIANA GÓRA	Na lata 2019-2021	-
MORAWICA	Na lata 2019-2021	-
MNIÓW	Na lata 2019-2021	-
NOWA SŁUPIA	Na lata 2019-2021	-
NOWINY	Na lata 2019-2021	-
PIEKOSZÓW	Na lata 2020-2022	-
PIERZCHNICA	Na lata 2019-2021	-
RAKÓW	Na lata 2019-2021	-
STRAWCZYN	Na lata 2020-2022	-
ZAGNAŃSK	Na lata 2019-2021	-

Z tabeli wynika, że gminy posiadają opracowane gminne programy wsparcia rodziny. Większość gmin, jako główne cele do realizacji, wpisuje:

Cel 1: Diagnozę i analizę środowiska rodzinnego, a tu:

- systematyczny monitoring rodzin objętych pomocą OPS-ów,
- konsultacje ze specjalistami mające na celu określenie czynników wpływających na przejawiane przez rodzinę dysfunkcje,

Cel 2: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, tj.:

- zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych podopiecznych poprzez udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom w trudnej sytuacji materialnej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, efektywną pracę socjalną z rodziną oraz udzielanie pomocy w zdobyciu nowych kwalifikacji zawodowych oraz w znalezieniu pracy, jak również poprzez pomoc w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,

Cel 3: Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym poprzez:

- pracę socjalną,
- kierowanie rodzin na warsztaty mające na celu budowanie właściwych wzorców rodzinnych oraz konstruktywnych form rozwiązywania problemów wychowawczych,
- kierowanie dzieci na kolonie realizujące programy profilaktyczno-edukacyjne,

- przydzielenie asystenta rodziny,
- opracowanie i realizację planu pracy z rodziną przez asystenta rodziny przy współpracy z pracownikiem socjalnym,
- umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, mającego na celu kształtowanie właściwych postaw wychowawczych,
- a w przypadku rodzin zagrożonych odebraniem dzieci podejmowanie działań zmierzających do pozostawienia małoletnich lub przywrócenie dzieci już umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym poprzez ścisłą współpracę asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, współpracę ze specjalistami mającą na celu ograniczanie oraz niwelowanie dysfunkcji rodziny, angażowanie rodzin do udziału w projektach mających na celu kształtowanie właściwych postaw rodzicielskich oraz udzielanie wsparcia pedagogicznego i psychologicznego,
- włączenie rodziców we wspólne działania z dziećmi, które wpłyną na wzmocnienie więzi emocjonalnych między nimi,

Cel 4: Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie oraz rozwiązywanie sytuacji kryzysowych:

- kierowanie osób uzależnionych na leczenie uzależnienia od alkoholu za pośrednictwem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- aktywna w współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym w rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie,

Cel 5: Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych:

- zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa rodzin, dzieci i młodzieży w ramach zadań profilaktyczno-edukacyjno-wychowawczych,

Cel 6: Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom:

- podniesienie kwalifikacji i kompetencji służb zajmujących się pomocą rodzinie, np. poprzez szkolenia, kursy.

Duży nacisk w gminnych programach wspierania rodziny położono w programach na poprawę współpracy z podmiotami działającymi w środowisku lokalnym, tj. szkołą, policją, służbą zdrowia.

Natomiast jako propozycje do realizacji zadań w ramach współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy gminą a powiatem najczęściej zgłaszano:

- zapewnienie stałego dostępu do poradnictwa specjalistycznego,
- wzmocnienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin niewydolnych,
- wspomaganie dzieci w środowisku szkolnym,
- organizowanie szkoleń dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych o tematyce promującej rodzicielstwo zastępcze oraz organizowanie akcji promujących rodzicielstwo zastępcze,

- organizowanie grup samopomocowych dla rodziców promujących dobre praktyki rodzicielskie i innych form integracji rodzin,
- doskonalenie współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy podmiotami zajmującymi się rodziną,
- organizowanie warsztatów z zakresu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.

W ramach działań statutowych oraz ustawowych gminy powiatu kieleckiego w latach 2019-2021 podejmowały działania projektowe celem aktywizacji zawodowej oraz podniesienia kwalifikacji i umiejętności opiekuńczo-wychowawczych swoich mieszkańców. I tak:

- w gminie Bodzentyn w 2019 i 2020 roku wdrożono kurs zawodowy w ramach projektu „Aktywny start szansą na sukces. Aktywizacja społeczno-zawodowa w Gminie Bodzentyn”. Kurs w sumie ukończyły 44 osoby,
- w gminie Górnio w latach 201-2021 działał projekt „Sukces w Górnio MAŁowany”, którego celem była pomoc w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy zarobkowej. W projekcie wzięło udział 58 osób,
- w gminie Piekoszków Stowarzyszenie Nauczycieli i Wychowawców w Kielcach prowadzi świetlicę środowiskową,
- w gminie Strawczyn istnieje grupa samopomocowa AL.-anon dla członków osób uzależnionych oraz grupa AA „Przedwiośnie” dla osób uzależnionych, prowadzona przez Stowarzyszenie Służb Grup Rodzinnych Al-Anon z siedzibą w Poznaniu,
- w gminie Łągów w ramach projektu „Utworzenie świetlicy środowiskowej wraz z filiami na terenach wiejskich gminy Łągów” w MGOPS został utworzony punkt „Wsparcia Rodziny” w ramach którego dyżurują następujący specjaliści: psycholog, pedagog, radca prawny, terapeuta ds. uzależnień oraz funkcjonariusz policji,
- w gminie Chęciny w roku 2020 był zatrudniony psycholog w ramach projektu „Ruszamy do walki z przemocą” oraz udzielane były darmowe porady prawne w MGOPS świadczone przez Stowarzyszenie Lex Peritia,
- w gminie Zagnańsk zorganizowano 4 ogólnopolskie kampanie profilaktyczne: „Zachowaj Trzeźwy Umysł” w 2020r., „Postaw na rodzinę!”, „Przeciw pijanym kierowcom”, „Reaguj na przemoc”,
- w gminie Daleszyce w roku 2019 MGOPS przystąpił do projektu „Elastyczni na rynku pracy w Daleszycach”, którego celem był wzrost aktywności społeczno-zawodowej 30 klientów OPSu.

Ponadto we wszystkich gminach realizowano rządowe programy „Dobry Start”, „Rodzina +”, „Karta Dużej Rodziny”, „Wspieraj Seniora”, „Posiłek w domu i w szkole”.

1.2. Środowiska rodzinne objęte nadzorem kuratora sądowego z powodu trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej na podstawie danych Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądach Rejonowych obejmujących terytorium powiatu kieleckiego.

W sprawach opiekuńczo-wychowawczych sąd rodzinny, na podstawie Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego, orzeka o ograniczeniu, zawieszeniu lub pozbawieniu władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi. Jedną z form ograniczenia władzy rodzicielskiej jest nadzór kuratora, którego działania polegają na kontroli sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej, wskazywaniu błędów i zaniedbań, ale także pokazywaniu prawidłowych wzorów i kierowaniu do różnych instytucji powołanych do pomocy rodzinie.

Duże znaczenie w pomocy rodzinom bezradnym w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ma współpraca z asystentem rodziny i innymi jednostkami systemu pomocy społecznej. W ramach prowadzonego nadzoru opiekuńczego kurator pracuje z uczestnikami postępowania oraz z podmiotami zaangażowanymi w proces pomocy rodzinie. Pomoc udzielona przez kuratora z racji pracy w formie indywidualnej z uczestnikami postępowania polega na rozmowach wychowawczych, dyscyplinujących, pouczających, profilaktycznych, motywacyjnych, edukacyjnych. Jego bezpośrednie działanie w rodzinie polega na wizytach w miejscu zamieszkania uczestników, obserwacji środowiska rodzinnego oraz funkcjonowania jego uczestników, a także działania kontrolnego w zakresie zadań, jakie kurator ustalił z rodziną i asystentem rodziny. Bez wątpienia, wspólna praca asystenta, pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, dzielnicowego oraz kuratora zwiększa efektywność działań prowadzonych w rodzinie i daje większą gwarancję poprawy jej funkcjonowania.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin z dziećmi pozostającymi pod nadzorem kuratora sądowego w latach 2019-2021 w poszczególnych gminach powiatu kieleckiego.

Tabela 5. Rodziny objęte nadzorem kuratora sądowego, wobec których orzeczono ograniczenie władzy rodzicielskiej

SĄD REJONOWY	GMINA	ROK 2019		ROK 2020		ROK 2021 (do VI.2021)	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Busko Zdrój	Chmielnik	47	81	45	76	44	67
	Pierzchnica	2	4	3	4	0	0
Kielce	Bieliny	1	3	2	3	2	7
	Chęciny	5	9	3	5	1	1
	Daleszyce	2	3	1	2	3	6

	Górno	4	8	1	2	1	1
	Łagów	11	19	2	4	4	7
	Maslów	1	4	1	1	1	3
	Miedziana Góra	2	4	2	5	2	3
	Morawica	2	4	4	4	3	5
	Nowiny	5	10	5	12	-	-
	Piekoszów	10	13	3	3	-	-
	Strawczyn	2	5	4	14	-	-
	Raków	1	1	2	2	3	4
	Zagnańsk	2	4	6	12	1	1
Końskie	Mniów	1	1	4	7	4	9
Ostrowiec Świętokrzyski	Nowa Słupia	17	28	17	29	15	24
Starachowice	Bodzentyn	5	9	2	3	2	5
Włoszczowa	Łopuszno	5	10	2	3	2	2
Razem		125	220	109	191	88	145

Tabela przedstawia liczbę rodzin z dziećmi objętych nadzorem kuratora sądowego z powodu niewłaściwej sytuacji opiekuńczo-wychowawczej w latach 2019-2021. Z danych wynika, że z roku na rok liczba rodzin i dzieci objętych nadzorem kuratorskich ulega zmniejszeniu. W większości gmin funkcjonują jednak nadal rodziny, względem których orzeczono nadzór kuratora sądowego. Liczba rodzin znajdujących się pod kuratelą ulega zmianom, poza tym dane z roku 2021 obejmują jedynie I półrocze, jednak można zauważyć zarysowującą się zniżkową tendencję. Na uwagę zasługuje jednak fakt, iż w dwóch gminach, tj. w Chmielniku i w Nowej Słupi, wartość liczbowa osób pozostających w kurateli w okresie ostatnich 3 lat jest bardzo wysoka, tj. w gminie Chmielnik wynosi ona średnio 70 osób, zaś w gminie Nowa Słupia średnio 25, zatem należy uznać, iż pomimo wdrażanych programów rządowych, których celem jest podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych klientów pomocy społecznej oraz przeciwdziałanie alkoholizmowi i przemocy, sytuacja nie ulega poprawie. Można przypuszczać, iż podstawą takiej sytuacji są: po pierwsze, wstrzymane wywiady środowiskowe kuratorów sądowych ze względu na pandemię COVID-19, oraz, po drugie, znikome działania profilaktyczne, ponieważ w tych dwóch gminach brakuje działań na rzecz społeczności lokalnej. Należałoby zatem rozpocząć współpracę z organizacjami pozarządowymi, które mają możliwość ubiegania się o granty ze środków unijnych. Ponadto w typowej organizacji pracują przede wszystkim dobrze wykształcone kobiety między 30. a 60. rokiem życia, a niemal jedna trzecia (31%) jego członków rozpoczynała swoją zawodową przygodę z organizacją od wcześniejszego wolontariatu na jej rzecz. Dla 15% członków zespołu praca w tej organizacji jest pierwszym zawodowym zajęciem w życiu. Pracowników organizacji pozarządowych cechuje zaangażowanie na rzecz wspólnego dobra i „społecznikowska” postawa.

Być może takie walory osób pracujących na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych przyniosłyby wymierne efekty.

Trzecią gminą, gdzie ilość osób pozostających w kurateli była wysoka, to Łagów. Choć w okresie od 2019 do 2021 zauważyć można dużą tendencję spadkową, ponieważ w roku 2019 osób w kurateli było 30, w roku 2020: 6, a obecnie wynosi ona 11.

Na uwagę zasługują również 3 gminy, tj. Piekoszków, Nowiny i Strawczyn, gdzie do czerwca 2021 roku żadnej rodziny nie objęto nadzorem.

Wiele rodzin posiada nadzór kuratora nad sposobem sprawowania opieki nad dziećmi nawet do czasu osiągnięcia przez nie pełnoletności, inne rodziny podlegają nadzorowi przez krótki czas. W przypadku, kiedy nadzór kuratora nie przynosi oczekiwanych efektów, następuje umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej.

1.3. Środowiska rodzinne przejawiające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na podstawie danych statystycznych Komendy Miejskiej Policji w Kielcach.

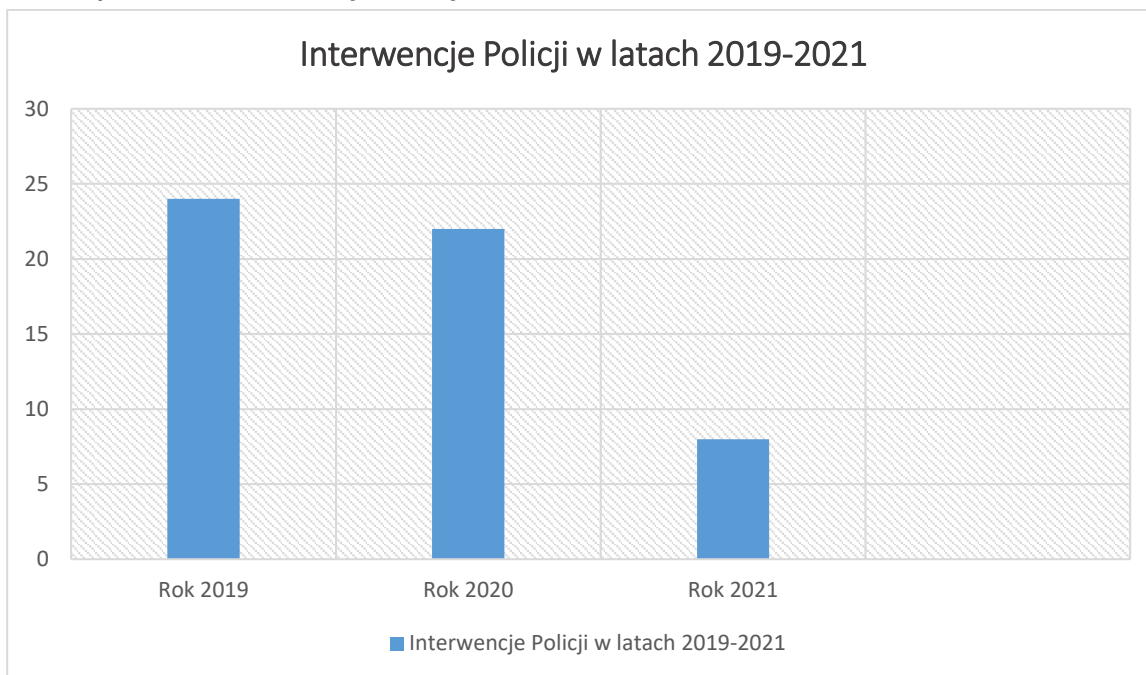
W ramach codziennej służby policjanci często spotykają się z sytuacjami, w których ze względu na zdarzenie interwencyjne konieczne jest umieszczenie małoletnich w bezpiecznym miejscu do czasu zakończenia sytuacji kryzysowej. Najczęstszymi tego rodzaju zdarzeniami są:

- pozostawienie dzieci bez opieki rodziców lub opiekunów w domu lub poza nim,
- dzieci jako świadkowie lub uczestnicy sytuacji przemocy, w tym przemocy w rodzinie,
- dziecko jako uczestnicy wypadku lub innej katastrofy, w której opiekunowie doznali urazów uniemożliwiających zapewnienie odpowiedniej opieki dziecku,
- dzieci jako uczestnicy sytuacji zagrażającej ich bezpieczeństwu (np. libacji alkoholowej, kłótni rodziców),
- nieumiejętność lub niechęć do zajmowania się dzieckiem, zaniedbywanie i krzywdzenie dziecka. Zachodzi wówczas konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji.

Najczęściej jednak interwencja Policji ma miejsce w sytuacji, kiedy rodzice będąc w stanie upojenia alkoholowego lub, co zdarza się coraz częściej, będąc pod wpływem innych środków odurzających, tj. narkotyków lub dopalaczy, nie są w stanie sprawować prawidłowej pieczy nad dzieckiem.

Według danych statystycznych Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Kielcach w latach 2019-2021 zanotowano interwencje Policji w związku z trudną sytuacją w rodzinach mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej względem dzieci.

Wykres 3. Interwencje Policji w latach 2019-2021

Z przekazanych danych wynika, iż w latach 2019-2021 odnotowano następującą liczbę interwencji:

- 2019 - 24 interwencje,
- 2020 - 22 interwencje,
- 2021- 8 interwencji.

Zadawalającym faktem jest tendencja spadkowa liczby interwencji funkcjonariuszy policji w środowiskach rodzinnych, choć należy wziąć pod uwagę czas pandemii koronawirusa i obowiązujące obostrzenia na przełomie 2020/2021 roku, ponieważ na skutek przymusowej izolacji odnotowano mniej zgłoszeń na policję oraz interwencji.

Rozdział II. Diagnoza pieczy zastępczej.

2.1. Diagnoza zastępczych form opieki nad dziećmi na poziomie ogólnopolskim.

Zgodnie z informacjami umieszczonymi na stronie Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2019 roku w pieczy zastępczej przebywało 72,1 tys. dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziny naturalnej, w tym 55,4 tys. w pieczy rodzinnej oraz 16,7 tys. W pieczy instytucjonalnej. W porównaniu z 2018 rokiem, liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej zwiększyła się o 0,4%. Wzrost dotyczył zarówno dzieci przebywających w pieczy rodzinnej, jak i instytucjonalnej.

W ramach rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonowało 36 006 rodzin zastępczych oraz 666 rodzinnych domów dziecka. Wśród rodzin zastępczych rodziny spokrewnione stanowiły 64,3%, rodziny niezawodowe – 29,8%, a rodziny zawodowe – 5,9%.

Funkcję rodziny zastępczej pełniło 19 605 małżeństw i 16 401 samotnych osób. 72,9% rodzin przyjęło jedno dziecko, 18,0% – dwoje, 5,5% – troje, zaś 3,5% – czworo i więcej dzieci. Pełnienia funkcji rodziny zastępczej podejmowały się najczęściej osoby w wieku 51–70 lat (54,9% ogólnej liczby osób prowadzących rodziny zastępcze). Rodzinne domy dziecka prowadziło 585 małżeństw i 81 samotnych osób. Większość osób (81,1%) pełniących funkcję rodzinnego domu dziecka była w grupie wiekowej 41–60 lat.

W końcu 2019 r. działało w Polsce 1 166 placówek opiekuńczo-wychowawczych, 10 regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz 2 interwencyjne ośrodki preadopcyjne. Do placówek opiekuńczo-wychowawczych zaliczamy placówki socjalizacyjne (720), rodzinne (230), interwencyjne (41), specjalistyczno-terapeutyczne (24) oraz placówki łączące zadania (151).

Na koniec 2020 roku w pieczy zastępczej przebywało 71,5 tys. dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziny naturalnej, w tym 55,5 tys. w pieczy rodzinnej oraz 16,0 tys. w pieczy instytucjonalnej. W porównaniu z 2019 rokiem liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej zmniejszyła się o 0,8%. Spadek liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej dotyczył dzieci w pieczy instytucjonalnej.

W końcu 2020 r. rodzinna piecza zastępcza funkcjonowała w formie rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych, których było 35 855 oraz w formie rodzinnych domów dziecka, których było 685. Wśród rodzin zastępczych rodziny spokrewnione stanowiły 64,6%, rodziny niezawodowe – 29,6%, a rodziny zawodowe – 5,8%.

Funkcję rodziny zastępczej pełniło 19 190 małżeństw i 16 665 samotnych osób. Rodziny które przyjęły jedno dziecko stanowiły 73,0%, dwoje dzieci - 18,0%, troje - 5,4%, zaś czworo i więcej dzieci 3,5% wszystkich rodzin zastępczych. Pełnienia funkcji rodziny zastępczej podejmowały się najczęściej osoby w wieku 51–70 lat (53,6% ogólnej liczby osób prowadzących rodziny zastępcze). Rodzinne domy dziecka prowadziło 588 małżeństw i 97 samotnych osób.

Większość osób (80,4%) pełniących funkcję rodzinnego domu dziecka była w grupie wiekowej 41–60 lat.

W końcu 2020 r. działało w Polsce 1 205 placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej, z tego 1 193 placówki opiekuńczo-wychowawcze, 10 regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz 2 interwencyjne ośrodki preadopcyjne. Do placówek opiekuńczo-wychowawczych zaliczamy placówki socjalizacyjne (751), rodzinne (223), interwencyjne (43), specjalistyczno-terapeutyczne (22) oraz placówki łączące zadania (154).

Informacje na temat pieczy zastępczej w kraju w roku 2020 zostały opublikowane w dniu 13.05.2021. Na ten moment brak jest informacji na temat pieczy zastępczej w roku 2021.

2.2. Diagnoza pieczy zastępczej na terenie powiatu kieleckiego.

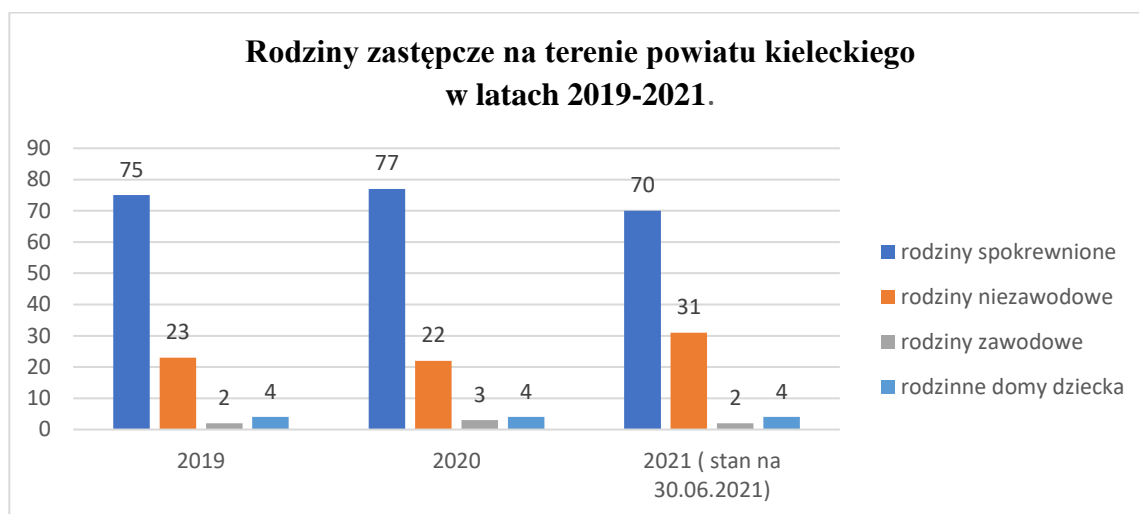
Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że rodzinne formy pieczy zastępczej są ważnym elementem w systemie opieki nad dzieckiem. W środowiskach tych dzieci mają zapewnioną opiekę przez stałych opiekunów, którzy poprzez swoje działania w sposób naturalny uczą je pełnienia określonych ról społecznych i wprowadzają w dorosłe życie.

W celu opracowania zadań i celów do realizacji w zakresie pieczy zastępczej w powiecie kieleckim na lata 2022-2024, dokonano analizy rodzajów rodzin zastępczych, funkcjonujących w okresie trzech minionych lat oraz liczby dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej w innych powiatach. Porównano wysokość środków wydatkowanych z budżetu powiatu na świadczenia dla rodzin zastępczych w poszczególnych latach. Wzięto pod uwagę wnioski pracowników Centrum realizujących proces szkoleniowo-kwalifikacyjny kandydatów na zawodowe i niezawodowe rodziny zastępcze oraz potrzeby wskazane w rocznych sprawozdaniach Dyrektora PCPR w Kielcach.

2.2.1. Rodzinna piecza zastępcza

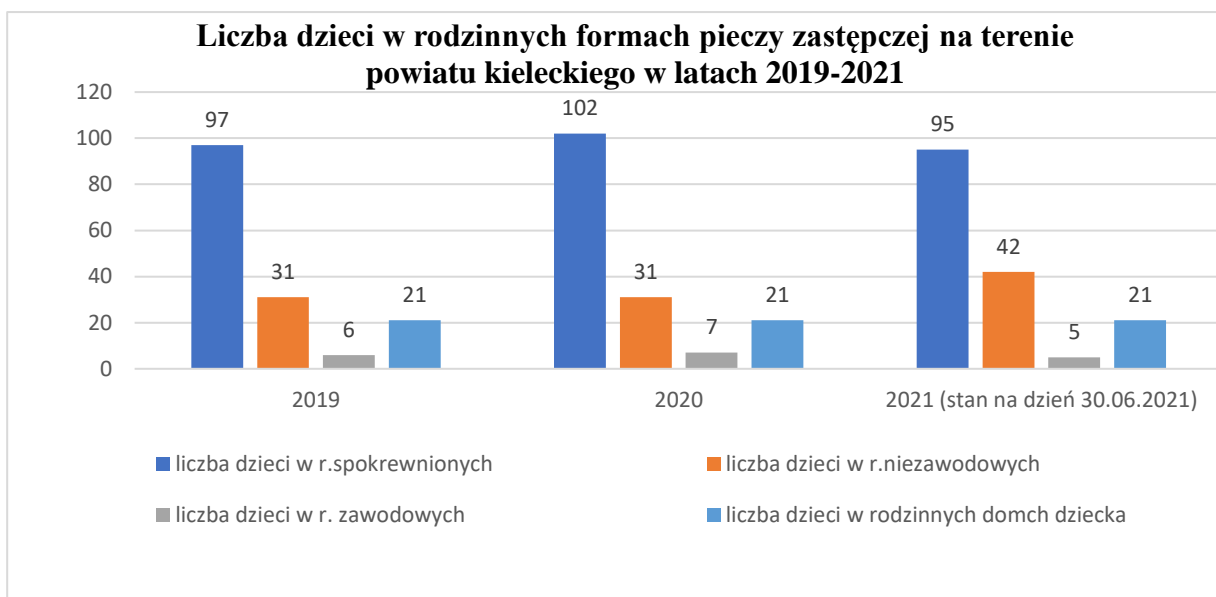
Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki w rodzinnych formach pieczy zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej lub w rodzinnym domu dziecka. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 r.ż, ale również, w wyniku zmiany sytuacji prawnej (przywrócenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej), może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej i zawieszonyj władzy rodzicielskiej.

Wykres 4. Rodziny zastępcze na terenie powiatu kieleckiego w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdania własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach

Wykres 5. Liczba dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie powiatu kieleckiego w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdania własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach

Jak wynika z zebranych powyżej danych, na terenie naszego powiatu zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie bądź rodzeństwo, następnie rodziny zastępcze niezawodowe, czyli wujostwo lub osoby obce oraz rodziny zawodowe i rodzinne domy dziecka. Podopiecznymi pieczy

zastępczej są dzieci, które zostały umieszczone w rodzinach zastępczych głównie na skutek uzależnienia od alkoholu, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz zaniedbania ze strony rodziców biologicznych oraz przemocy domowej. Niewielka część dzieci przebywa w rodzinach zastępczych na skutek utraty jednego lub obojga rodziców.

Rodziny zastępcze, na ich wniosek, wspierają koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, a w stosunku do pozostałych rodzin zastępczych zadania te wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Na jednego koordynatora przypada nie więcej niż 15 rodzin zastępczych. Koordynator to osoba, która współdziała z rodziną zastępczą, tworząc Plan Pomocy Dziecku, z różnymi osobami oraz instytucjami, jak np. rodziną biologiczną, osobami bliskimi dziecku, OPS-ami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, szkołami, przychodniami zdrowia, organizacjami pozarządowymi, w celu rozwiązania różnych problemów rodziny zastępczej i dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wspierają rodziny zastępcze w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podejmują wspólne działania mające na celu rozwiązanie bieżących trudności wynikających z funkcjonowania rodziny, w tym: udzielają pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, pomagają rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu, współpracują z asystentem rodziny w celu opracowania Planu Pomocy Dziecku, który jest skorelowany z Planem Pracy z Rodziną, zapewniają rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej, udzielają wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej, dokonują oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka, informują o wszelkich nieprawidłowościach występujących w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnych domach dziecka.

Koordynatorzy do najczęstszych problemów występujących w rodzinach zastępczych zaliczają: zaburzenia więzi dzieci, trudności szkolne, trudności w kontaktach rodziny zastępczej z rodziną biologiczną, trudności okresu dojrzewania wychowanków, zaburzenia FAS, brak wzajemnego zrozumienia, wynikającego z różnicy pokoleniowej pomiędzy dzieckiem a opiekunem, które występują przede wszystkim w rodzinach zastępczych spokrewnionych, zaburzenia zachowania i emocji u dzieci.

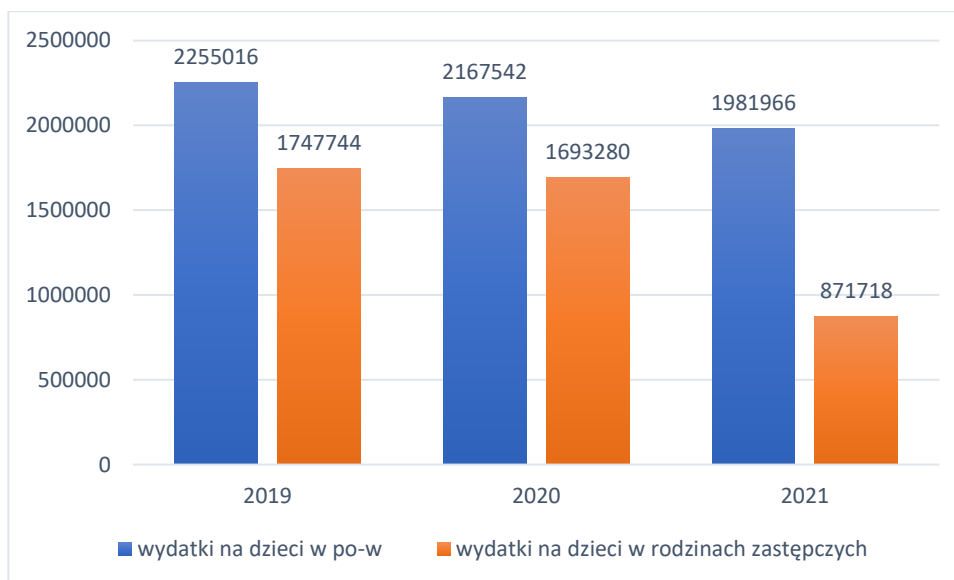
W latach 2019-2021 na terenie powiatu kieleckiego z rodzinami zastępczymi współpracowało 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy mieli pod swoją pieczę ustawową liczbę rodzin, jak również 3 pracowników socjalnych, którzy mieli pod swoją opieką średnio 20 rodzin zastępczych.

Tabela 8. Liczba pracowników PCPR Kielce

Liczba osób na danym stanowisku	Rok		
	2019	2020	2021
Liczba koordynatorów	3	3	3
Liczba pracowników socjalnych	3	3	3
Liczba rodzin zastępczych	104	106	108
Liczba rodzin zastępczych przypadająca na jednego koordynatora	15	15	15

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, jak również pracownicy socjalni, wykonują swoje obowiązki ustawowe w ramach zadaniowego czasu pracy, głównie w bezpośrednim kontakcie z rodziną i wychowankiem w ich środowisku domowym oraz podejmując systematyczną współpracę z ośrodkami pomocy społecznej, placówkami oświatowymi oraz kuratorami sądu rejonowego.

Tabela 9. Wydatki na dzieci pochodzące z powiatu kieleckiego a umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

Z wykresu wynika, że wydatki na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej w ciągu ostatnich trzech lat wzrastają, pomimo iż liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej utrzymuje się na podobnym poziomie. Tego rodzaju sytuacja jest spowodowana wzrostem

wysokości świadczeń dla rodzin zastępczych, jak również wypłatą dodatkowych świadczeń obowiązkowych lub fakultatywnych oraz średnich miesięcznych wydatków na dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Tendencja wzrostowa jest szczególnie widoczna w przypadku placówek opiekuńczo-wychowawczych, ponieważ poziom wydatków na utrzymanie dzieci w tych formach pieczy zastępczej w pierwszej połowie roku 2021 osiągnął wartość zbliżoną do poziomu wydatków za cały rok 2020. Sytuacja spowodowana jest również większą liczbą dzieci umieszczanych w roku bieżącym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, m.in. ze względu na brak rodzin zastępczych, w szczególności rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka.

2.2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

- placówki opiekuńczo-wychowawczej, w tym typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, rodzinnego,
- regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza może łączyć zadania placówek socjalizacyjnej, interwencyjnej, specjalistyczno-terapeutycznej.

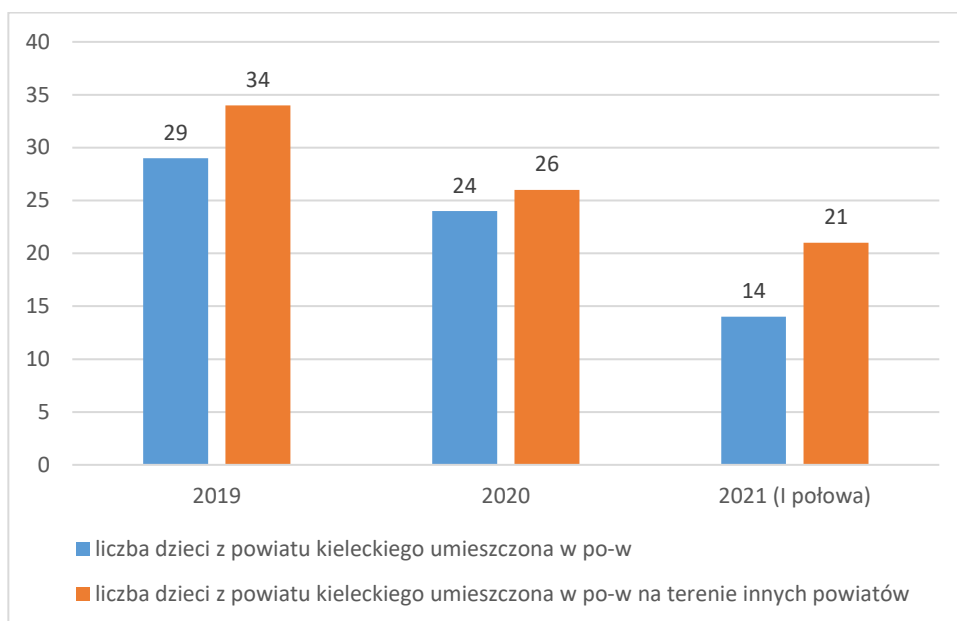
W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2. W razie konieczności umieszczenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego rodzeństwa, za zgodą dyrektora tej placówki oraz po uzyskaniu zezwolenia wojewody, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci, nie więcej jednak niż 10. Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia możliwość przyjmowania dzieci przez całą dobę.

Na terenie powiatu kieleckiego funkcjonują dwie całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, które dysponują na dzień 31 maja 2021r. 16 miejscami:

1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu Rodzinnego w Dyminach,
2. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu Rodzinnego w Podkonarzu 40.

W latach 2019-2020 funkcjonowała jeszcze Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu Rodzinnego w Zabłociu 56, gm. Zagnańsk.

Tabela 10. Dzieci z powiatu kieleckiego umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2019-2021

Z tabeli wynika, że w roku 2020 liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, pochodzących z powiatu kieleckiego w stosunku do roku 2019 uległa zmniejszeniu, co prawdopodobnie jest wynikiem wprowadzenia znacznych ograniczeń w funkcjonowaniu sądów, mniejszej aktywności asystentów rodzin, pracowników socjalnych i kuratorów w terenie spowodowanej wprowadzonymi ograniczeniami z powodu pandemii COVID-19.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- współpracuje z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza współpracuje, w zakresie wykonywanych zadań, z sądem, powiatowym centrum pomocy rodzinie, rodziną, asystentem rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz z innymi osobami i instytucjami, które podejmują się wspierania działań wychowawczych placówki opiekuńczo-wychowawczej, w szczególności w zakresie przygotowania dziecka do samodzielnego życia, jeżeli osoby te uzyskają akceptację dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz pozytywną opinię organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Większość dzieci przebywających w placówkach objętych jest stałą opieką lekarzy specjalistów. Z uwagi na opóźnienia rozwojowe i edukacyjne podopieczni wymagają ciągłej stymulacji oraz zajęć wyrównawczych. Niektóre placówki realizują projekty, które mają na celu wszechstronną pomoc umieszczonym w pieczy wychowankom.

Należy zaznaczyć, iż w ramach rządowego programu inwestycji lokalnych powiat kielecki pozyskał kwotę 4 mln złotych na budowę 3 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. W roku bieżącym ustalono, iż placówki będą budowane na terenie gminy Łągów. Inwestycja jest w trakcie realizacji.

2.2.3. Wnioski z diagnozy pieczy zastępczej

1. Niewystarczająca liczba rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.
2. Zmniejszająca się liczba zawodowych form pieczy zastępczej przy jednoczesnym braku kandydatów na nowe rodziny zastępcze zawodowe.
3. Brak rodzin specjalistycznych.
4. Zapewnienie przez Powiat środków na wypłatę świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych w związku z systematycznym wzrostem wydatków na pieczę zastępczą,
5. Zapewnienie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej diagnozy dla dzieci.
6. Zapewnienie rodzinom zastępczym diagnozy psychologicznej w celu wydania opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
7. Zapewnienie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kompetencji.

Tabela 7. Analiza SWOT

ANALIZA SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
1. Wykwalifikowana i doświadczona kadra PCPR, 2. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i innymi instytucjami zajmującymi się opieką nad dzieckiem i rodziną, 3. Objęcie współpracą koordynatora lub innego pracownika wskazanego przez organizatora, wszystkich funkcjonujących na terenie powiatu rodzin zastępczych,	1. Brak kandydatów do tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej, 2. Niewystarczający poziom wymiany doświadczeń, informacji, wypracowania wspólnych projektów przez instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w powiecie i gminach, 3. Brak lokali socjalnych lub komunalnych na terenie gmin, 4. Brak wystarczających środków finansowych własnych na realizację

<p>4. Prowadzenie szkoleń i kwalifikacji dla kandydatów na rodziny zastępcze,</p> <p>5. Prowadzenie szkoleń i wsparcia funkcjonujących rodzin zastępczych,</p> <p>6. Dobrze funkcjonujące placówki opiekuńczo- wychowawcze typu rodzinnego,</p> <p>7. Duże zaangażowanie Zarządu Powiatu w Kielcach w wybudowanie i uruchomienie 3 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.</p>	<p>zadań z zakresu ustawy o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p>	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p>
<p>1. Pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych,</p> <p>2. Budowa zintegrowanego z gminami systemu w zakresie pieczy zastępczej,</p> <p>3. Poszerzenie oferty wsparcia rodzin zastępczych i rodziców przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawczych m.in. o zatrudnienie dodatkowych specjalistów do pracy z rodzinami zastępczymi,</p> <p>4. Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.</p>	<p>1. Narastanie postaw bezradności wśród rodziców naturalnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych względem dzieci,</p> <p>2. Brak chęci współpracy z jednostkami pomocy społecznej przez rodziny znajdujące się w kryzysie, będąca wynikiem chorób, w tym psychicznych, uzależnień i dysfunkcji,</p> <p>3. Niespójność przepisów prawa i trudności w jego interpretacji.</p>

2.2.4. Analiza projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych w zakresie pieczy zastępczej.

Działania projektowe koncentrowały się na poprawie jakości funkcjonowania systemu rodzinnego poprzez zwiększenie dostępności usług społecznych oraz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Szczególny nacisk kładziony był na działania profilaktyczne i wspierające

prowadzone przez specjalistów, ukierunkowane na ograniczenie zagrożenia umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, bądź umożliwienie powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Nadrzędnym celem realizowanych działań było zwiększenie świadomości osób prowadzących i pozostających w pieczy zastępczej dotyczącej prawidłowej komunikacji. Skupiano się również na wzmocnieniu relacji wewnątrzrodzinnych. Realizacja tych założeń była możliwa dzięki organizacji szeregu działań, które prowadzone były w środowisku domowym lub Centrum dla Rodzin zlokalizowanym przy ul. Okrzei 18 w Kielcach. Rodziny korzystały ze wsparcia specjalistycznego; psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty ds. uzależnień, jak również z wyjazdów integracyjnych oraz imprez okolicznościowych, a także:

1. **Grup wsparcia** organizowanych w Centrum. W ramach spotkań organizowano catering i opiekę dla dzieci w bawialni. Rodziny uczestniczące w grupach wsparcia miały również możliwość ubiegania się o zwrot kosztów dojazdu za każdy dzień obecności.
2. **Zajęć dydaktyczno-wyrównawczych** dostosowanych do indywidualnych potrzeb i zdiagnozowanych braków edukacyjnych dla dzieci i młodzieży. Zajęcia prowadzone były w miejscu zamieszkania uczestników i obejmowały pomoc w przedmiotach: j. polski, j. angielski, matematyka. Dzieci w wieku wczesnoszkolnym w przypadku problemów w nauce również mogły liczyć na pomoc nauczyciela.

Projekt pozakonkursowy „Centrum Usług – Współpraca na rzecz społeczności lokalnej” realizowany był w okresie od 01.02.2019 roku do 31.12.2021 roku w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Oś 9 Wyłączenie społeczne i walka z ubóstwem, Działanie 9.2 Ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych, Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych.

Realizacja projektu prowadzona była w partnerstwie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach (Lidera), Regionalnego Centrum Wolontariatu w Kielcach (Podmiotu Ekonomii Społecznej) oraz ośrodków pomocy społecznej (OPS) współpracujących w zakresie realizacji zadań projektowych oraz zachowania trwałości usług społecznych (asystenckich, opiekuńczych), w tym: Miasta i Gminy Bodzentyn/Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzentynie, Gminy Bieliny/Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielinach, Gminy i Miasta Chęciny/Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chęcinach, Miasta i Gminy Daleszyce/Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach, Gminy Górno/Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Górnicy, Gminy Łopuszno/Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łopusznie, Gminy Mniów/Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mniowie, Gminy Miedziana Góra/Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze, Miasta i Gminy Nowa Słupia/Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Słupicy, Gminy Pierzchnica/Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pierzchnicy, Gminy Nowiny/Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowinach.

W ramach projektu w 2019 roku realizowano następujące zadania:

1. Prowadzono kampanię promującą rodzicielstwo zastępcze pod hasłem: „Zostań rodziną zastępczą”. W ramach działań promocyjnych poprzez dystrybucję plakatów i ulotek informowano o poszukiwaniu rodzin zastępczych. Patronat nad kampanią pełnił Biskup Kielecki Jan Piotrowski, patronat medialny objęło „Radio Kielce” i Telewizja „TVP3 Kielce”. W Radio „Em Kielce” oraz „Radio Kielce” nadano audycje promocyjne. Dodatkowo przygotowano spot promujący, który emitowano na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych: Starostwa Powiatowego w Kielcach, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach oraz partnerskich gmin. Zakupiono telebim, który będzie służył do wyświetlania spotu przy okazji imprez/spotkań plenerowych organizowanych na terenie gmin. Zorganizowano otwarte spotkanie promujące rodzicielstwo zastępcze w dniu 26 października 2019 roku na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Daleszycach.
2. Organizowano grupy wsparcia dla opiekunów zastępczych. Zrealizowano 24 spotkania, w których uczestniczyło 37 osób.
3. Organizowano grupy wsparcia dla rodziców biologicznych. Zorganizowano 24 spotkania, w których uczestniczyło, łącznie 8 rodziców.
4. Przeprowadzono szkolenie dla opiekunów pieczy zastępczej. Poruszano w szczególności tematykę komunikacji w systemie rodzinnym i zagrożeń płynących z zaburzeń przywiązania.
5. Realizowano cykliczne warsztaty dla rodzin zastępczych rozwijających kompetencje wychowawcze. Zrealizowano trzy czterogodzinne spotkania. W warsztatach wzięło udział 29 opiekunów zastępczych.

Zorganizowanie i przeprowadzenie warsztatów i grup wsparcia dla opiekunów zastępczych i rodziców biologicznych zlecono na podstawie otwartego konkursu ofert Stowarzyszeniu Na Rzecz Rozwoju Rodziny „SZANSA” w Kielcach. Całkowita kwota dotacji wyniosła 5.964,00 zł.

Dodatkowo zaangażowani specjaliści przeprowadzili konsultacje z pracownikami PCPR w Kielcach w sprawie rozpoznania potrzeb i problemów w relacjach między opiekunami i dziećmi w rodzinach zastępczych i rodzicami biologicznymi tych dzieci oraz konsultacje podsumowujące realizację wsparcia.

Projektem pozakonkursowym „Centrum Usług – Współpraca na rzecz społeczności lokalnej”, który jest realizowany w okresie od 01.02.2019 roku do 31.12.2021 roku, objętych jest 773 osób zamieszkujących teren powiatu kieleckiego, w tym 114 dzieci z pieczy zastępczej i 99 opiekunów zastępczych, 11 rodziców biologicznych, których dzieci przebywają w PZ, 4 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej objętych procesem usamodzielniania, przebywających w mieszkaniach chronionych, 21 wolontariuszy przygotowujących się do realizacji działań wspierających na rzecz grupy docelowej.

Centrum Usług działa w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach i jest miejscem organizacji indywidualnego i grupowego poradnictwa specjalistycznego oraz koordynacji zaplanowanych w projekcie działań.

W Centrum Usług realizuje się:

1. Specjalistyczne wsparcie w formie dyżurów, również w lokalach udostępnionych na terenie gmin partnerskich oraz w miejscu zamieszkania uczestników projektu:

- a) psychologiczne - 2 psychologów udzieliło wsparcia 183 osobom,
- b) prawne - 48 godzin (14 osób),
- c) pedagogiczne - 300 godzin (83 osoby),
- d) konsultacje terapeuty ds. uzależnień - 200 godzin (74 osoby),
- e) konsultacje terapeuty rodziny/psychoterapeuty - 200 godzin (42 osoby),
- f) konsultacje i terapia logopedyczna - 250 godzin (59 osób).

Zorganizowanie i prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla osób uczestniczących w projekcie zlecono, na podstawie otwartego konkursu ofert, Fundacji „RESTART” z siedzibą w Milczanach. Całkowita kwota dotacji wyniosła 84.500,00 zł. W ramach zadania Fundacja dodatkowo zrealizowała warsztaty z doradztwa zawodowego pn. „Aktywne formy poszukiwania pracy” w wymiarze 5 godzin zegarowych.

2. Telefoniczne poradnictwo specjalistyczne. Linia telefoniczna obsługiwana przez terapeutę rodzin/psychoterapeutę/pedagoga w każdy wtorek i piątek. W ramach poradnictwa udzielono 195 porad.

3. Zajęcia z wykorzystaniem układanki sensorycznej - klocki Moovie (42 godziny).

Zajęcia realizowane były również w lokalach udostępnionych na terenie gmin partnerskich. W zajęciach uczestniczyło 37 dzieci z pieczy zastępczej i rodzin niewydolnych wychowawczo.

4. Hipoterapia dla uczestników projektu - 600 godzin dla 27 osób.

5. Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla 39 dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej i rodzin niewydolnych wychowawczo - 371 godzin.

W ramach wsparcia i rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej:

1. Prowadzono kampanię promującą rodzicielstwo zastępcze pod hasłem: „Zostań rodziną zastępczą”. W ramach działań promocyjnych prowadzono dystrybucję plakatów i ulotek oraz edycję spotu reklamowego na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych jednostek współpracujących w ramach projektu.

2. Organizowano grupy wsparcia dla opiekunów zastępczych - 12 trzygodzinnych spotkań, w których uczestniczyły 32 osoby.

3. Organizowano grupy wsparcia dla rodziców biologicznych - 12 trzygodzinnych spotkań, w których uczestniczyło, łącznie 7 rodziców.

4. Przeprowadzono szkolenie dla opiekunów pieczy zastępczej. Poruszano w szczególności zagadnienia dotyczące szczególnych potrzeb dziecka z zaburzeniami rozwoju (z upośledzeniem

rozwoju umysłowego, z zaburzeniami więzi, zespołem Aspergera, ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, zespołem FAS, z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej i deficytem uwagi ADHD).

5. Realizowano cykliczne warsztaty dla rodzin zastępczych rozwijające kompetencje wychowawcze. Zrealizowano pięć czterogodzinnych spotkań. W warsztatach wzięło udział 20 opiekunów zastępczych.

Organizację i przeprowadzenie warsztatów i grup wsparcia dla opiekunów zastępczych i rodziców biologicznych zlecono na podstawie otwartego konkursu ofert „Stowarzyszeniu Na Rzecz Rozwoju Rodziny „SZANSA” w Kielcach”. Całkowita kwota dotacji: 9 200,00 zł.

Dodatkowo zaangażowani specjaliści przeprowadzili konsultacje z pracownikami PCPR w Kielcach w sprawie rozpoznania potrzeb i problemów w relacjach między opiekunami i dziećmi w rodzinach zastępczych oraz rodzicami biologicznymi tych dzieci, a także konsultacje podsumowujące realizację wsparcia.

6. Prowadzono „Prelekcje profilaktyczne i edukacji zawodowej” dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej. W ramach zadania zrealizowano 50 godzin indywidualnego doradztwa zawodowego dla 25 osób oraz przeprowadzono 3 spotkania warsztatowe dla 17 osób. Zadanie realizowane przez „Stowarzyszenie Edukacji Pozaformalnej KALEJDOSKOP” z siedzibą w Kielcach, wybrane w otwartym konkursie ofert dla organizacji pozarządowych. Całkowita kwota dotacji wynosiła 8.100,00 zł.

7. Refundowano koszty zamieszkania (m.in. energii, gazu, wody) usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej przebywających w dwóch mieszkaniach chronionych treningowych w gm. Chęciny.

8. Rozpoczęto działania w zakresie realizacji prac remontowo – budowlanych, dwóch łazienek w mieszkaniach chronionych treningowych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

9. Zakupiono 21 zestawów komputerowych dla dzieci z rodzin zastępczych, celem ułatwienia dostępu do realizowanych działań projektowych i edukacji w formie zdalnej.

10. Refundowano 3 rodzinom zastępczym koszty Internetu.

11. Prowadzono wolontariat, którego celem było włączanie społeczności lokalnej w działania edukacyjno-aktywizacyjne na rzecz grupy docelowej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach w ramach partnerstwa projektowego z Regionalnym Centrum Wolontariatu z siedzibą w Kielcach, realizowało zadania w obszarze promocji i organizacji wolontariatu na terenie powiatu kieleckiego na rzecz uczestniczących w projekcie osób: dzieci z pieczy zastępczej, rodzin wykazujących bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, osób niepełnosprawnych/niesamodzielnich.

Partner w 2020 roku prowadził działania:

- Spotkania wolontariuszy z dziećmi z pieczy zastępczej. Wolontariusz pełni rolę mentora, „starszego z rodzeństwa”, organizował dzieciom z pieczy zastępczej czas wolny i pomagał w nauce.
- Organizował czas wolny dla dzieci podczas trwania kompleksowych działań kompetencyjno-motywujących dla rodzin niewydolnych wychowawczo.
- Spotkania dla wolontariuszy, przygotowujące do kolejnych etapów działań. Spotkania poprowadzone przez koordynatora wolontariatu.

Rozdział III. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2022-2024.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalając limit rodzin zastępczych zawodowych nie chodzi o ustalenie wszystkich rodzin zastępczych zawodowych w danym roku, ale tylko tych rodzin zastępczych zawodowych, które powstaną na skutek zawarcia umowy z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki wskazane w art. 54 ust. 1 i 2 ustawy.

Określając niniejszy limit dokonano analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie kieleckim. Zasięgnięto informacji z gmin na temat liczby rodzin zagrożonych odebraniem dzieci. Wzięto pod uwagę przede wszystkim dobro dzieci pozbawionych opieki rodziców własnych, tak aby limit dostosować do potrzeb zapewnienia im profesjonalnej opieki, jak również do możliwości finansowych powiatu.

Tabela 5: Planowany roczny limit rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2022-2024

FORMA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	2022		2023		2024	
	OBLIGATORYJNIE (nowo utworzone)	FAKULTATYWNE (nowo utworzone)	OBLIGATORYJNIE (nowo utworzone)	FAKULTATYWNE (nowo utworzone)	OBLIGATORYJNIE (nowo utworzone)	FAKULTATYWNE (nowo utworzone)
RODZINNE DZIECKA	do 1	do 1	do 1	do 1	do 1	do 1
RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE	do 2	do 2	do 2	do 2	do 2	do 2
RODZINY ZASTĘPCZE SPECJALISTYCZNE	do 1	do 1	do 1	do 1	do 1	do 1
RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE PEŁNIĄCE FUNKCJĘ POGOTOWIA RODZINNEGO	do 1	do 1	do 1	do 1	do 1	do 1

Rozdział IV. Cele i kierunki działania programu na lata 2022-2024 wraz z rezultatami realizacji Programu

Celem głównym Programu jest zorganizowanie efektywnego systemu wsparcia dla rodziny i dzieci zamieszkujących powiat kielecki.

Podobnie jak w programie na lata 2019-2021, głównym celem Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w powiecie kieleckim na lata 2022–2024 pozostaje dalszy rozwój systemu pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na formy rodzinne.

Cele strategiczne i operacyjne, wskaźniki realizacji oraz zakładane rezultaty Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022 – 2024 przedstawiają poniższe tabele.

CEL OPERACYJNY 1				
TWORZENIE WARUNKÓW DO POWSTAWANIA NOWYCH RODZINNYCH FORM PIELCZY ZASTĘPCZEJ (RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE, ZAWODOWE, RODZINNE DOMEY DZIECKA) DAJĄCYCH SZANSE NA HARMONIJNY ROZWÓJ I PRZYSZŁĄ SAMODZIELNOŚĆ ŻYCIOWĄ WYCHOWANKÓW				
LP.	ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
1.	Promocja rodzinnych form pielczy zastępczej oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pielczy zastępczej.	➤ Liczba i rodzaj przeprowadzonych działań informacyjno-promocyjnych.	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pielczy zastępczej Starostwo Powiatowe w Kielcach
2.	Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych, do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.	➤ Liczba pozyskanych kandydatów na rodziców zastępczych i do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego; ➤ Liczba utworzonych/przekształconych rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i RDD.	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pielczy zastępczej

3.	Prowadzenie kwalifikacji oraz organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, do prowadzenia RDD i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba osób, które otrzymały pozytywną kwalifikację do szkolenia; ➤ Liczba przeprowadzonych szkoleń; ➤ Liczba osób, które uzyskały świadectwo ukończenia szkolenia; ➤ Liczba osób, które uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
----	---	--	-----------	--

CEL OPERACYJNY 2**WSPIERANIE ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU RODZINNEJ PIELICZY ZASTĘPCZEJ, PRZECIWDZIAŁANIE SYTUACJOM KRYZYSOWYM ORAZ WYPALENIU ZAWODOWEMU OPIEKUNÓW ZASTĘPCZYCH**

LP.	ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
1.	Prowadzenie grup wsparcia i superwizji dla rodzinnych form opieki zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ilość zorganizowanych spotkań, ➤ Liczba osób korzystających z zajęć superwizyjnych, ➤ Liczba osób korzystających z grup wsparcia. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
2.	Organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje wychowawcze rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w oparciu o zgłoszone	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ilość przeprowadzonych szkoleń; ➤ Liczba osób uczestniczących w szkoleniach. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

	potrzeby rodzin bądź potrzeby zauważone przez pracowników ORPZ.			
3.	Udzielanie rodzinom zastępczym i prowadzącym RDD specjalistycznego wsparcia w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz terapeutycznego.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem; ➤ Liczba zatrudnionych specjalistów. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
4.	Integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej, m.in. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych i okolicznościowych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ilość i rodzaj zorganizowanych spotkań integracyjnych i okolicznościowych. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
5.	Udzielanie pomocy w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, którym udzielono wsparcia; ➤ Liczba porad udzielonych na rzecz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
6.	Wsparcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka poprzez rodziny pomocowe	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba rodzin zastępczych i RDD, które skorzystały ze wsparcia rodzin pomocowych; ➤ Liczba rodzin pomocowych; 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

		➤ Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach pomocowych.		
7.	Zwiększenie liczby i rodzaju specjalistycznych form wsparcia dedykowanych dzieciom o szczególnych potrzebach.	➤ Liczba przeprowadzonych diagnoz; ➤ Liczba dzieci objętych wsparciem specjalistycznym.	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
8.	Organizowanie rodzinom zastępczym i RDD pomocy wolontariuszy.	➤ Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia wolontariuszy; ➤ Liczba wolontariuszy.	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
9.	Organizowanie szkoleń i warsztatów dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, w oparciu o zgłoszone potrzeby rodzin bądź potrzeby zauważone przez pracowników ORPZ	➤ Ilość przeprowadzonych szkoleń/warsztatów; ➤ Liczba dzieci uczestniczących w szkoleniach/warsztatach.	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
10.	Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz RDD opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	➤ Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; ➤ Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

11.	Doskonalenie zawodowe kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba pracowników PCPR pracujących w obszarze pieczy zastępczej biorących udział w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie; ➤ Liczba szkoleń/ warsztatów/ konferencji, w których brali udział pracownicy ORPZ ➤ Liczba pracowników biorących udział w superwizji 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
-----	---	--	-----------	---

CEL OPERACYJNY 3

UTRZYMANIE OBOWIĄZUJĄCYCH STANDARDÓW W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH ORAZ ZWIĘKSZENIE LICZBY MIEJSC W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

LP.	ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
1.	Utworzenie 3 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w tym miejsc w placówkach: socjalizacyjnych, specjalistyczno-terapeutycznych, interwencyjnych oraz rodzinnych. 	2022-2024	Starostwo Powiatowe w Kielcach Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

2.	Zapewnienie w funkcjonujących placówkach opiekuńczo-wychowawczych zaspakajania niezbędnych potrzeb	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, którym zapewniono całodobową opiekę i wychowanie. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
2.	Organizowanie szkoleń, kursów, warsztatów dla wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ilość przeprowadzonych szkoleń, kursów, warsztatów; ➤ Liczba wychowanków uczestniczących w szkoleniach, kursach, warsztatach. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
3.	Integracja wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba oraz rodzaj spotkań integracyjnych. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
4.	Zwiększenie liczby i rodzaju specjalistycznych form wsparcia dzieci o szczególnych potrzebach.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba przeprowadzonych diagnoz; ➤ Liczba wychowanków korzystających ze wsparcia specjalistycznego 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

CEL OPERACYJNY 4				
ZWIĘKSZENIE SZANS DZIECI NA POWRÓT DO ŚRODOWISKA RODZINNEGO				
LP.	ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
1.	Prowadzenie działań ukierunkowanych na powrót dziecka do rodziny biologicznej.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba ocen sytuacji dziecka dokonanych z udziałem asystenta rodziny; ➤ Liczba planów pomocy dziecku skonstruowanych we współpracy z asystentem rodziny; ➤ Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny; ➤ Liczba rodzin biologicznych objętych wsparciem w formie: konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, pomocy prawnej, grup wsparcia i grup samopomocowych. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej Miejsko/Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej
2.	Umożliwianie i pomoc w kontaktach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznym	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba dzieci, które utrzymują kontakt z rodzinami biologicznymi; ➤ Liczba dzieci, które są urlopowane do rodziców biologicznych. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

3.	Działania ukierunkowane na uregulowanie sytuacji prawnej wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba wychowanków posiadających uregulowaną sytuację prawną; ➤ Liczba złożonych do sądu wniosków o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
4.	Wzmocnienie współpracy i wymiana informacji międzyinstytucjonalnej na rzecz dziecka i rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba spotkań dotyczących omówienia sytuacji dziecka i rodziny; ➤ Liczba informacji uzyskanych o rodzinie biologicznej. 	2022-2024	Instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

CEL OPERACYJNY 5

WSPARCIE USAMODZIELNIANYCH WYCHOWANKÓW RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ – POPRAWA ICH SYTUACJI ŻYCIOWEJ I FUNKCJONOWANIA W ŻYCIU SPOŁECZNYM

LP.	ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
1.	Pomoc w opracowaniu i modyfikowaniu programów usamodzielnienia oraz wspieranie w ich realizacji	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ilość opracowanych i realizowanych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia i ich modyfikacji; ➤ Liczba wychowanków, którzy zakończyli proces usamodzielnienia. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

2.	Pomoc osobom usamodzielnianym w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ilość złożonych wniosków o przydzielenie mieszkania z zasobów gminy; ➤ Ilość złożonych wniosków o zasiedlenie mieszkania chronionego. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej
3.	Udzielenie pomocy pieniężnej i rzeczowej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba osób, którym udzielono wsparcia finansowego i rzeczowego. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach
4.	Zapewnienie osobom usamodzielniającym się poradnictwa specjalistycznego (pomoc prawna, psychologiczna, doradztwo zawodowe).	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach
5.	Integracja usamodzielniających się wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba i rodzaj spotkań integracyjnych. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach
6.	Realizacja projektów/programów na rzecz osób usamodzielnianych.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba realizowanych projektów/programów. 	2022-2024	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach

Zakłada się osiągnięcie zaplanowanych celów poprzez realizację wszystkich przedstawionych w Programie zadań. W trakcie realizacji Programu możliwe jest napotkanie trudnień i zagrożeń niezależnych od realizatorów. Wśród największych zagrożeń, mogących mieć negatywny wpływ na realizację działań ujętych w Programie wskazać należy:

1. Zbyt małą ilość kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i do prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
2. Brak osób gotowych do przyjęcia do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania lub nastolatków,
3. Brak współpracy ze strony rodziców naturalnych w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej,
4. Utrudnianie lub uniemożliwianie przez rodziców biologicznych procesu przysposobienia dziecka,
5. Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka,
6. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej,
7. Nierealizowanie przez usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki Indywidualnych Programów Usamodzielniania.

Rozdział V. Finansowanie programu.

Źródłem finansowania zadań „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w powiecie kieleckim na lata 2022-2024” są środki finansowe:

- z budżetu powiatu kieleckiego,
- z budżetu państwa zgodnie z art.187 i art.187a (ministra właściwego ds. rodziny),
- z budżetu samorządów gminnych, zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy,
- z budżetów innych powiatów, zgodnie z art.191.ust.4 ustawy
- z odpłatności rodziców biologicznych,
- pozyskane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Programu nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu i brak długookresowych źródeł finansowania. Zakłada się, że cele i działania Programu będą wyznaczały kierunki finansowania polityki pieczy zastępczej powiatu i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również wyznaczały kierunki starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie poszczególnych zadań. Rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego funkcjonujące na terenie powiatu kieleckiego finansowane są głównie z budżetu powiatu kieleckiego.

Poniższa tabela przedstawia przewidywany plan budżetu na rok 2022 z uwzględnieniem środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego na terenie powiatu kieleckiego.

Źródła finansowania	Rok 2022	
	Rodziny zastępcze	Placówki opiekuńczo-wychowawcze
Środki powiatu	3.000.000,00zł	862.517,00,00zł
Budżet państwa	870.000,00zł	30.105,00zł 4.000.000,00zł*
Z budżetu innych powiatów	520.000,00zł	-
Z budżetu gmin	580.000,00zł	680.000,00zł
Wydatki na dzieci umieszczone na terenie innych powiatów	500.000,00zł	2.000.000,00zł
EFS Projekty pozakonkursowe	Pozyskanie środków finansowych uzależnione od ogłoszenia i zatwierdzenia projektów	

*W ramach Rządowego Programu Inwestycji Lokalnych Powiat Kielecki pozyskał kwotę 4 mln złotych na zakup działki, opracowanie dokumentacji budowlanej oraz wybudowani 3 budynków z przeznaczeniem na placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego dla 30 dzieci. Inwestycja będzie realizowana na terenie gminy Łagów Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia to rok 2022.

Rozdział VI. Monitoring i ewaluacja programu.

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników. Celem ewaluacji będzie ocena realizacji zadań i ich postępów, jak również dokonywanie zmian w zależności od zaistniałych potrzeb.

Monitorowanie „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w Powiecie Kieleckim na lata 2022–2024” odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji na temat realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu w Kielcach oraz Zarządowi Powiatu w Kielcach w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.